

Obec: Most – ÚAPP, v.v.i.	Pověřeně město: Most	Městská památková rezervace nebo zóna: - - -
Objekt: Archeologické výzkumy – kontrola zpracování za rok 2018		Rejstříkové číslo: Sbírkový materiál
Dohládku provedl: PhDr. Petr Novák, CSc.		Dne: 03. 12. 2018
Rozsah kontrolovaných prací podle příslušného rozhodnutí: Kontrola technického a odborného zpracování archeologických výzkumů ve smyslu Rozhodnutí o poskytnutí institucionální podpory dlouhodobého koncepčního rozvoje veřejné výzkumné instituce ÚAPP, v.v.i. v letech 2015 – 2019 (za rok 2018)		

Kontrola je zaměřena na odbornou stránku plnění hlavních úkolů instituce v roce 2018 na základě předložené dokumentace a faktů uvedených při kontrole ředitelem organizace. U předložených nálezových zpráv kontrola ověřila výpovědní hodnotu a kompletnost průvodní dokumentace. Dále se sleduje dlouhodobý trend v aplikaci moderních technologií, ediční činnost organizace, publikace výsledků výzkumu a ostatní aspekty ve smyslu dlouhodobého koncepčního rozvoje zařízení.

Pro plnění poslání instituce je nezbytné pokrytí dlouhého období od pravěku po středověk pracovníky s odpovídající kvalifikací. Tato podmínka je plněna deseti odbornými pracovníky, připravenými na samostatné vedení výzkumů v terénu i na odborné vyhodnocení nalezených archeologických situací a materiálů. Technické vybavení nezbytné pro oba typy práce je soustavně modernizované. V minulosti zakoupené přístroje na číslování střepového materiálu pro laboratoř a scener na snímání knižních předloh v dokumentaci se ukázaly jako vynikající investice. Velmi výrazně ušetří vzácný čas a navíc částečně potlačí stereotypní, zdoluhavou práci při ručním číslování materiálu a snímání jednotlivých písemností z výzkumů. V roce 2018 zakoupila instituce laboratorní stůl pro prvotní práci s nalezenými předměty, který umožňuje základní očistu i případné chemické odstranění krusty. K zvýšení bezpečnosti práce v laboratoři byla zakoupena speciální skříň na uložení nebezpečných látek, nutných při konzervaci. Zdokonalení dokumentace umožní nově zakoupený software – Autocad, určený na digitalizaci kreseb a plánové dokumentace z výzkumů. V rámci obnovy výpočetní techniky došlo k nahrazení některých již nevyhovujících notbuků. Jak ukazují dosavadní zkušenosti, pracovníci instituce pečlivě zvažují účelnost každého nákupu.

Nálezové zprávy předložené ke kontrole jsou zpracované v souladu s plánem hlavních úloh na rok 2018. Veškeré závěrečné zprávy z výzkumů jsou vybaveny údaji pro přesnou prostorovou identifikaci lokalit, proto této otázce již nebudu věnovat pozornost při hodnocení jednotlivých nálezových zpráv. V souladu s plánem probíhá laboratorní zpracování velkých výzkumů (palác Zdar, Falk a Hocke, Blok 024) v centru Ústí nad Labem. Nálezové zprávy ze záchranných výzkumů při stavbě rodinných domů zachytily v lokalitě Lovosice – Holoubkov sídliště a pohřebiště únětické kultury starší doby bronzové, v Bedřichově Světcí středověký poplužní dvůr s keramikou 14. stol., ve Vroutku u Podbořan knovízské sídliště a v Hřivicích

rovněž knovízské sídliště z mladší doby bronzové. Velký záchranný výzkum na předpolí dolu Vršany v Hořanech poskytl bohatý hrob bylanské kultury starší doby železné s množstvím nádob a kovy (tento objev je pro terénní pracovníky zkouškou citu při vyzvednutí nalezených předmětů, ale především pro pracovníky laboratoře, neboť 43 nádob z výbavy hrobu bylo vyrobených přímo pro pohřební účely a ne k praktickému použití. Velmi špatně vypálený střep někdy bývá na povrchu malovaný a je nutné zachovat jak tvar nádoby, tak pokud možno i původní malbu), dále bylo zjištěno pohřebiště ze staršího období únětické kultury s deseti nádobami. Nálezová zpráva z centra Jáchymova popisuje výzkum, který vyvolala pokládka inženýrských sítí. Nalezený materiál dokládá středověké až novověké osídlení. Stavba protipovodňových opatření u Bohušovic nad Ohří v letech 2011 – 2012 porušila pohřebiště z doby stěhování národů s velmi hodnotnými sponami. Nálezovou zprávou doplňuje kompletní antropologické zhodnocení objevených koster. Výkop pro plynovod u Třebenic v roce 2016 porušil sídliště kultury s lineární keramikou mladší doby kamenné, v profilu zachytil příkop únětické kultury a sídliště štítarské kultury pozdní doby bronzové. Úloha digitalizace stavebně historických průzkumů starého Mostu je velmi náročná. V průběhu roku bylo zpracovaných pět svazků dokumentace s jazykovou redakcí a převedením do textového editoru. Podle odhadu z prvního roku práce se tato úloha bude objevovat v plánech činnosti ještě v následujících čtyřech letech.

Mimo plánované nálezové zprávy se podařilo vyhodnotit výsledky výzkumu na trase stavby dálnice u Bitozevsi v roce 2017. Ze sídliště kultury nálevkovitých pohárů pozdní doby kamenné pochází pouze nerekonstruovatelný střepový materiál. Podle radionukleární analýzy C 14 je možné datovat pohřeb dvou koní do doby stěhování národů. Podařilo se rovněž zpracovat záchranný výzkum výkopů pro vodovod a kanalizaci v roce 2017 ze Žatce. Výkopy porušily sídliště kultury s lineární keramikou, knovízské sídliště, objekty z období halštatu a prokázaly středověké osídlení. Výjimečný objev se podařil při záchranném výzkumu v Podsedicích, vyvolaném těžbou českých granátů. Podařilo se prokázat sídliště z období michelsberské kultury ze staršího období pozdní doby kamenné, které je vůbec první na Litoměřicku, kromě toho zde byly kamenné nástroje a keramika kultury se šňůrovou keramikou z mladšího období pozdní doby kamenné. Všechny nálezové zprávy obsahují údaje potřebné pro následné vědecké vyhodnocení záchranných výzkumů. Je proto celkem oprávněné předpokládat, že tyto mimořádné objevy najdeme v některém z příštích vyhodnocení zařazené v odborné publikační činnosti.

Plán hlavních úloh na rok 2018 počítá s vydáním kolektivní monografie ArcheoMontan 2018. Objemná publikace je souhrnem výsledků výzkumů středověkého hornictví v okolí Přísečnice. Další publikaci připravil J. Blažek a pojednává o osobnostech a německé archeologii v severozápadních Čechách. Jde především o souhrn pramenů a výsledků výzkumů německého Úřadu pro pravěkou archeologii v Teplicích, jehož činnost zasahovala až po severní Lounsko. Z té doby existuje množství nezpracovaných rukopisů a Blažkova práce tak je více jak záslužná. Třetí monografií připravenou M. Sýkorou a J. Boukalem jsou podrobně popsány hrady na Žluticku. Práce navazuje na velmi úspěšné předchozí publikace zaměřené na kompletní vyhodnocení archivních materiálů v konfrontaci s archeologickými nálezy a moderními metodami zaměřenými zachovanými relikty architektury hradů.

Mimo plánované ediční činnosti zpracovali odborní pracovníci statě o prehistorickém osídlení do publikací vydávaných obcemi. V. Peksa se tak podílel částí o pravěku obce

Vršovice a V. Sušická zpracovala vesnice Bítovzeves, Nehasice, Tatinná a Vidovle. Obě knihy s rokem vydání 2018. E. Černá připravila do tisku sborník „Historické sklo č. 6“. Odborné články publikované v periodikách jsou sledované v rámci výkazů pro Ministerstvo školství ČR. Evidence publikačních počinů je vedena s ročním odstupem, protože řada periodik opouští tiskárny až v následujícím roce. Podle evidence se v letošním roce do termínu kontroly počátkem prosince uskutečnilo 38 záchranných výzkumů a je k tomu nutné počítat výjezdy na dohlídky zemních prací s negativním zjištěním. Na časově velmi náročnou práci při vědeckém vyhodnocení nálezů tak zůstává pracovníkům jen velmi omezený prostor.

V rámci mezinárodní spolupráce připravují odborní pracovníci poklady v rámci česko – německého projektu Archeomontan. Výstupem jsou odborné doplňující a podpůrné materiály pro UNESCO k zápisu Krušných hor na listinu Světového kulturního dědictví. Úspěšná spolupráce probíhá ve vztazích s univerzitou v polském Rzeszově. Nově se podařilo navázat oboustranně velmi výhodnou spoluprací s katedrou antropologie univerzity z Wroclawi. Studenti pod odborným dozorem významnou měrou pomohli při zpracování kosterního materiálu vyzvednutého při poklesu hladiny Nechranické přehrady. Jako další příklad lze uvést specializovanou analýzu kosterních pozůstatků ze žárových hrobů ze starší doby římské od Neprobylic na zmíněné univerzitě. Naproti tomu je studentům archeologie a antropologie z Polska umožněna odborná praxe na velkých výzkumech mostecké instituce. Odborná spolupráce samozřejmě není omezena pouze na uvedené příklady a probíhá téměř se všemi archeologickými pracovišti v Evropě podle potřeby konkrétních konzultací.

Nelze opomenout metodické působení v rámci celého kraje. Odvíjí se především formou osobních kontaktů s muzejními archeology. Jedná se o spolupráci přímo při výzkumech, ale rovněž při odborném zpracování výsledků.

Nadále přetrvává absence specializovaného konzervátorského pracoviště na ošetření kovových nálezů, které by mohlo sloužit všem krajským organizacím. V současnosti probíhá konzervace kovů ve specializované laboratoři v Roztokách u Prahy a na zařazení do plánu práce se čeká i několik let. Optimální by bylo zřízení takového pracoviště při Regionálním muzeu v Teplicích, to má totiž v kraji největší archeologickou sbírku. Jedná se o akutní stav. Nalezené kovy potřebují urychlenou základní konzervaci, jinak dochází k nenahraditelným škodám. V muzeích deponované archeologické kovy vyžadují stálou kontrolu a periodické ošetření, jinak i zde dochází k nevratným ztrátám.

Na základě provedené kontroly lze celkově konstatovat, že pracovní aktivity a úlohy Ústavu archeologické památkové péče, v.v.i. v Mostě jsou plněné zcela v souladu s plánem hlavních úloh na rok 2018 a plně odpovídají dlouhodobému záměru koncepčního rozvoje organizace v letech 2015 – 2019.

V Lounech 17. prosince 2018

PhDr. Petr Novák, CSc.

